

UGSEAD

Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi
International Journal of Research in Fine Arts Education

<http://ugsead.penpublishing.net>

PENACADEMIC

Peter Reynolds'ın Nokta Adlı Kitabının Sanatsal Öğeler Açısından İncelenmesi*
An Analysis of Peter Reynolds's Book Called "The Dot" in Terms of Artistic Elements

Gülcan ERDEN KOCAARASLAN
Millî Eğitim Bakanlığı

Geliş Tarihi: 05 Aralık 2021
Kabul Tarihi: 22 Mart 2022
Çevrimiçi Yayın Tarihi:

Anahtar kelimeler:

Sanatsal Uyarılar, Peter Reynolds,
Nokta Adlı Çocuk Kitabı.

ÖZET

Çocuk edebiyatı, çizgi ve dilin olanaklarıyla çocuğa çevresini duyumsatan ve farklı yaşamları tanımalarına fırsat sağlayan estetik bir araç olarak ifade edilmektedir. Bu tanımda yer alan estetik sözcüğü, çocuk edebiyatı eserlerinin vazgeçilmez bir unsuru olan görsellere işaret etmektedir. Çocuk edebiyatı ürünlerindeki görsel uyarılar, çocukların gelişim sürecini etkileyen estetik bir işlev taşımasının yanında, onların bilişsel, duyuşsal ve devinimsel gelişimlerine de katkıda bulunmaktadır. Dolayısıyla çocuklar için hazırlanan kitapların sanatsal uyarılarından etkili bir şekilde tasarlanması, onlarda estetik algı ve beğeni düzeyini artırması açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, yapılan bu araştırmada Peter Reynolds'ın Nokta adlı kitabının sanatsal öğeler açısından ayrıntılı şekilde incelenmesi ve bir durum tespiti yapılması amaçlanmıştır. Nokta adlı kitap, hem Türkiye de hem de yurtdışında en çok okunan çocuk kitapları arasında yer almaktadır. Ayrıca incelenen bu kitap, ülkemizde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde, 0-6 yaş için tavsiye edilen kitaplardan biri olarak gösterilmektedir. Nitel metodolojiyle şekillenmiş betimsel desende bir araştırmada, veri toplama aracı olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmada doküman olarak 20 adet görsel incelenmiştir. Bu görseller, sanatsal uyarılarda bulunması gereken estetik nitelikler açısından (kompozisyon, çizgi, şekil, boşluklar, doku, renk ve valör) analiz edilmiş ve kitabın seslendiği yaş aralığının gelişim düzeyi açısından uygunluğu değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, incelenen görsellerin sanatsal öğeler açısından etkili olarak kullanıldığı ve çocuğun yaratıcılığını destekler bir niteliğe sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde; Peter Reynolds'ın Nokta adlı kitabının, erken çocukluk dönemi öğrencilerinin sanatsal gelişimlerini destekleyeceği, estetik algı ve beğenilerini arttıracığı ve bununla birlikte resim dersine karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine katkıda bulunacağı söylenebilir.

© UGSEAD All rights reserved

Received: 05 December 2021
Accepted: 22 March 2022
Online Release:

Keywords:

Artistic Elements, Peter Reynolds, The Dot.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Children's literature is expressed as an aesthetic tool that makes the child feel his environment and provides the opportunity to get to know different lives with the possibilities of drawing and language. Visual stimuli in children's literature works not only have an aesthetic function that affects the developmental process of children, but also contribute to their cognitive, affective and kinetic development. Therefore, it is important that the books prepared for children are designed effectively in terms of artistic elements, in terms of increasing their aesthetic perception and appreciation level.

The Purpose of The Study

The purpose of the study is to examine in detail the artistic elements (composition, line, spaces, shape, texture, color, value) of Peter Reynolds's book, The Dot, and to make a due diligence. In addition, it is aimed to evaluate the suitability of these elements in terms of the development level of the reader, who is the target audience of the book. The book called "The Dot" is among the most read children's books both in Turkey and abroad. In addition, this book is shown as one of the recommended books for 0-6 years old on the official website of the Ministry of Family, Labor and Social Services in our country.

Method

In this research, qualitative descriptive research design was used. According to Sandelowski (2010) and Lambert and Lambert (2012), the main purpose of qualitative descriptive studies is to present a direct and simple description of any phenomenon. In

this research, the visuals in the Dot by Peters Reynolds were examined in terms of aesthetics elements and the findings were described. The sample of this research consists of Peters Reynolds's book "The Dot", which is one of the children's books between the ages of 0-6, and 20 illustrations in it. In this study, document analysis was used as a data collection tool. Document analysis includes the analysis of written sources that contain information about the case or cases that are intended to be studied. The data obtained as a result of the document review were analyzed with the descriptive analysis technique. According to this technique, the data obtained are summarized and interpreted according to predetermined themes (themes). The data can also be arranged according to the themes revealed by the research questions, and direct quotations are frequently used to reflect them strikingly. The purpose of descriptive analysis is to present the findings to the reader in an organized and interpreted form. The data obtained for this purpose is first described systematically and clearly. Later, these descriptions are explained and interpreted, cause-effect relationships are examined and some conclusions are reached

Findings

According to the findings, it can be said that the visuals in the book are used effectively in terms of all the artistic elements and have a strong effect on conveying the main message of the author to the reader. It is noteworthy that the visuals in the book have the shape of dots in the background and are used in different shapes and colors throughout the picture, that colors and emotions are reflected in harmony, that the spaces are positioned proportionally, that the child's reality and perspective are centered in the character design. However, it can be stated that the most creative aspects of the book in terms of artistic stimuli are nurturing the imagination of the readers through open and closed composition, and finally revealing the child's nature through the creative use of watercolor technique.

Results

As a result, it can be said that this book will support the artistic development of early childhood students and contribute to their positive attitude towards the Visual Art lessons. From this point of view, it is suggested that this book, which is examined in this study, should be introduced to the target audience of children and all stakeholders responsible for children's education should use this work effectively in the education process.

© UGSEAD All rights reserved

Giriş

Çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandıran edebiyat ürünleri elbette okul kitaplarıyla sınırlı değildir. Okul dışında da çocukların ilgi ve yaşına uygun, duygu ve düşüncelerini olumlu etkileyen edebiyat ürünleri ile tanıştırılmaları, okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmaları açısından son derece önemlidir. Bu bağlamda, çocuk edebiyatı eserleri içerik ve tasarım özellikleri açısından çocuğa göre olmalı ve çocuk gerçekliğini uygun bir şekilde yansıtabilmelidir (Sezer, 2020).

Çocuklar erken yaşlardan başlayarak yazılı veya görsel uyaranlarla karşılaşmaktadırlar. Çocuk edebiyatı, çocuğa çizgi ve dilin ifadesiyle insanı ve doğayı duyumsatan ve farklı yaşamları tanımalarına fırsat veren estetik bir araç olarak tanımlanmaktadır. Bu bakımdan yazılı ve görsel uyaranları, anlatım dilinin olanaklarıyla çocuğa göre olan kurgunun içinde sunma başarısı gösteren kitaplar, çocuğun gelişim sürecini etkileyen estetik bir işlevi yerine getirebilmektedir (Sever, 2015, s.95). Çocuk kitapları, bilişsel, duyuşsal, devinimsel ve estetik olarak gelişimlerine yardımcı olmada etkili bir araç görevi üstlenmektedir (Sever, 1995). Bunun yanında, sanatın eğitsel işlevinden destek alabilmek için sanatsal uyaranların en erken dönemden başlayarak çocuğun hayatında olması başat bir önem taşımaktadır.

Çocuklara verilecek olan görsel eğitim sürecinde çocuk kitaplarının dış yapı veya biçimsel özellikleri önemli bir role sahiptir. Biçimsel özellikler, genel olarak kitabın hacmi (kalınlığı), baskısı, ciltlenmesi, sayfa düzeni, harfler, yazım ve noktalama işaretleri, resimlendirme gibi konulardır. Kitabın biçim yönünden iyi tasarlanmış olması çok önemlidir. Nitelikli çocuk kitapları hem ilgi çekici olmalı hem de çocuk okurda okuma istediğini devindiren bir yapı içinde tasarlanmalıdır. Bu nedenle özellikle kapak resimleri canlı ve dikkat çekici olmalı ayrıca da metnin içeriğiyle paralellik göstermelidir (Burç, 2013). Söz konusu bu özelliklerin çocukların ilgisi doğrultusunda tasarlanmasının, onları kitaba çeken ve kitapla iletişim kurmasını sağlayan bileşenler olduğu söylenebilir.

---

*Bu çalışmanın bir kısmı II. Uluslararası Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Çocuk kitapları genel olarak iç ve dış yapı özelliklerine açısından incelenmektedir. Bu bağlamda dikkat edilmesi gereken dış yapı özellikleri; kullanılan kâğıt yapısının mat, hamurun ise birinci veya ikinci kalite olması, sayfa düzeninde görseller ile metnin ve boşlukların uyumlu olması, yazı büyüklüğünün 14 ila 16 punto arasında olması, boyutun çocuğun gelişim özelliklerine uygun kolay taşınabilir yapıda olması, kitap cildinde dayanıklılığını sağlayabilmek için dikiş tekniğinin kullanılması, kapak tasarımının ilgi çekici şekilde tasarlanması ve kalın karton üzerine lak ile kaplanması, resmin metinle uyumlu içerisinde birbirini tamamlayıcı olması şeklinde ifade edilebilir (Sever, 1995; Şimşek, 2011; Ural, 2019).

Çocuk kitaplarında içyapı özellikleri; konu, dil- anlatım, tema, ileti, karakterler ve plandır. Kitapta konu çocuğun ilgisini çekmenin yanında onun gelişimine de uygun olmalı, plan ise giriş, gelişme ve sonuç şeklinde tasarlanmalıdır. Karakterler çocuğun gerçek yaşamdan özdeşim kurabileceği özellikte taşınmasının yanında, dil ve anlatım yönüyle Türkçenin anlatım gücü ve olanaklarıyla çocuğun gelişim seviyesine uygun olmalıdır. İleti ve tema çocuğa, insan ve doğaya yönelik yaşamsal durumları duyumsatarak yeni yaşantılar kazandırıcı bir nitelik barındırmalıdır (Demircan, 2006; Sever, 2018; Ural, 2019).

Bu araştırmanın odak noktası, yukarıda sözü edilen dış yapı özelliklerinden biri olan resimlerin incelenmesi olduğundan, bundan sonraki kısımda çocuk kitaplarında yer alan görsellerin taşınması gereken öğeler hakkında ayrıntılı bilgiler sunulmuştur.

Resimli Çocuk Kitapları

Okulöncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan kitaplarda hem tasarım hem de içerik açısından en önemli öğe resimdir. Çünkü bu dönemde çocuklar kitaplardaki resimlere bakarak metnin kurgusunun belleklerinde tamamlarlar. Başka bir söyleyişle, anlamın oluşmasında, resim/resimlerin dili yazılı dile göre daha başat bir sorumluluk üstlenir (Sever, 2015, s.123). Yavuzer (2014, s.13-14)'e göre, çocuk için resim, dinamik bir faaliyet örneği ve yalın bir anlatım aracıdır. Resim, kolay bir anlatım aracı olması nedeniyle sınırlı sözcük bilgisine sahip bir çocuk için, kendisiyle dış dünya arasında iletişimi sağlayan bir araç olarak ifade edilmiştir.

Resimler insanların eskiden beri var olagelen iletişim kurma yöntemlerinden biri olmuştur. Günümüzde ise teknolojinin gelişmesiyle birlikte çevremizde daha fazla görsel uyarana rastlanmaktadır. Bu durum çocukların çok fazla görselle iç içe olmasını kaçınılmaz hale getirmektedir. Dolayısıyla da bu görsel uyarıların etkileri, yeterince kontrol altına alınamamaktadır. Bu sorunu çözmek için, çocukların erken yaşlardan itibaren sanatçı duyarlığında tasarlanmış nitelikli kitaplarla buluşturulması önem taşımaktadır. Böylece onların sanatsal gelişimi, estetik bakış açısı, düş ve düşünce evreni geliştirilebilmektedir. Sanatsal uyarıların yapılandırılmış ortam, çocukların duyu ve düşünce evreni genişletilmesinde ve onların dış dünya ile iletişim kurmasında bir araç olarak kullanılmaktadır. Bunun yanında çocuklara çizgi ve dilin olanaklarıyla yaşamı ve insanı tanıtmaya fırsatı vermelidir (Bassa, 2019; Sever, 2018). Ayrıca resimlerin ticari amaç gütmeyen, yaratıcı özellikte, etkili çizim ve renkle tasarlanması çocukta estetik gelişimi sağlaması önemli görülmektedir. Çocuk, kitabı eline her alışında resmin farklı bir yönünü keşfetmeli ve bu resimler sanatçının dünyasını yansıtan küçük serüvenler taşımalıdır. Ayrıca resimler plastik değer ve kompozisyon olarak da nitelikli bir yapı içinde sunulmalı ve çocuğun hayalinde tamamlayacağı alanlar bırakılmalıdır (Kaya, 2000).

Çocuk kitaplarından resmin öncelikli işlevi, içeriğin kavranması ve böylelikle de zihinde kalıcılığını arttırmasıdır. Buna ek olarak, resimlerdeki estetik algı ile çocukların beğeni düzeyini arttırılması hedeflenmektedir. Çocuk kitaplarında yer alan resimler, onların hayal güçlerini devindirebilmeli ve metin ile resim arasındaki bağın kurulmasına fırsat sağlamalıdır. Ayrıca güven duygusunun sağlanması için çocuk kitaplarındaki görseller ile yaşamda gözlemlenenler arasında uyumun olması önemlidir. Stilizasyonlar ve deformasyonlar objenin karakteristik özelliğini bozmamalı, anlaşılabilirliğini kaybettirmemelidir (Erdal, 2007, s.405).

Çocuk kitapları resimlenirken sanatçının çocuğun bilişsel, duyuşsal ve sanatsal gelişimine dikkat ederek bağ kurması önemlidir. Resimler öğretici anlatımdan uzak, çocuğa duyarlılık kazandırmayı hedeflemelidir. Çocuk kitaplarında resimler, içerik kadar önemli olmaktadır. Okulöncesi çocuğu henüz

okuma yazma bilmediği için kitaptaki resimlerin çocuğun zihninde anlam yaratabilecek kadar somut ancak hayallerini besleyecek kadar kışkırtıcı ve heyecan verici olması gerekir.

Resimli çocuk kitapları, çocuklara estetik açıdan doyurucu bir tecrübe sağlamak için yazı, resim, kapak, son sayfa ve detayların bileşiminde ortak bir çalışma olarak tanımlanmaktadır (Sipe, 2001). Resimlemelerle desteklenen çocuk kitapları, çocuğun çizilen karakterleri yazılanla birlikte düşünmesini ve algılamasını kolaylaştırmaktadır (Mardi, 2006). Resimli öykü kitapları taşıdıkları görsel özellikler nedeniyle çocukların duygularını, düşüncelerini ve algılarını harekete geçirirler. Bu bir anlamda resimlerin çocukla konuşması anlamına gelmektedir (Tuğrul ve Feyman, 2006, s. 388). Bu noktadan hareketle, resimli çocuk kitaplarının erken çocukluk döneminden itibaren çocukların dilsel ve bilişsel gelişimi için önemli bir eğitsel araç olduğu ifade edilebilir. Bu fikri destekleyecek şekilde Aslıer (2009, s.8), çocuk kitaplarının hiçbir zaman resimsiz olmaması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca çocuklar, erken yaşlarda resimli kitaplarla ilişki kurarak çizgi, renk, şekil ve kompozisyon gibi resmin estetik unsurlarını da doğrudan edinme fırsatı bulurlar (Ural, 2019).

Sanatsal Öğeler

Çocuk edebiyatı eserlerindeki sanatsal öğeler anlatımın gücünü arttırarak okuyucunun hem zihnini hem de duygusal tepkisini etkilemektedir. Dolayısıyla çocuklar için geliştirilen kitapların sanatsal öğeler açısından etkili bir şekilde tasarlanarak onların estetik gelişimine katkı bulunması gerekmektedir. Diğer taraftan Basa (2019), erken çocukluk döneminden itibaren çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan görsellerin hem toplumun estetik anlayışını hem de kültür aktarımını etkilediği dile getirilmektedir. Bu bağlamda birçok uzmanında ifade ettiği gibi estetik unsuru, çocuk kitaplarında yer alan resimlerde vazgeçilmez bir yere sahiptir (Erkmen, 1996; Kaya, 2000) Buradan hareketle çocuk kitapları gelişi güzel ve özensiz şekilde hazırlanmamalı, sanatsal öğeler açısından çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimlerine uygun şekilde oluşturulmalıdır.

Literatür incelendiğinde sanatsal öğelerin diğer bir ifadeyle görsel tasarım öğelerinin sırasıyla kompozisyon, çizgi, şekil, boşluk(lar), doku, renk ve valörden oluştuğu görülmektedir (Basa, 2019; Buyurgan ve Buyurgan, 2020; Özsoy ve Ayaydın, 2016; Yolcu, 2009). Bir resme bakıldığında ilk olarak kompozisyon ögesi dikkat çekmektedir. Akalın (2021)'e göre kompozisyon genel anlamıyla, farklı özellik, parça, kural, eleman gibi unsurların birlikteliğinden oluşan bir bütün olarak tanımlanmaktadır. Bir resimde kompozisyon; çizgi, renk, biçim, doku ve valör gibi öğelerin aynı yüzey dengeli ve uyumlu düzenlenmesinden oluşmaktadır. Bu öğeler zaman zaman birbirleriyle uyum içinde zaman zamansa kendi içinde zıtlıklar barındırabilmektedir. Bir resimde kompozisyonun ilkeleri; denge, ritim, uygunluk, zıtlık, egemenlik, oran-orantı şeklinde sıralanabilir. Resimde denge, resmi meydana getiren benzerlik ve zıtlıkların oluşturduğu bir bütündür. Ritim ise, kompozisyonda farklı öğelerin sıra ve belli aralıklarla birbirini izlemesini kapsamaktadır. Uygunluk, kompozisyonu oluşturan değerlerin yakın veya ortak nitelikler açısından düzenlenmesidir. Öğeler arasındaki farklılıklar ve karşıtlıklar zıtlığı oluştururken, resimdeki yoğunlukta olan hareketler ise egemenliği ifade etmektedir. Son olarak, oran- orantı ise resmi oluşturan öğelerin karşılaştırılması ve dengelenmesidir. Resmi oluşturan temel elemanlar ise çizgi, şekil, biçim, renk, ışık- gölge, dokudur (Buyurgan ve Buyurgan, 2020; Yolcu, 2009).

Çizgi, yüzeyde çizilen nesnesinin ilk dış sınırı olmanın yanında görsel anlatımın en yalın halini oluşturmaktadır. Basit bir kavram olarak görünse de bir araya gelmesiyle farklı yapılar meydana getirebilirler. Ayrıca çizgi de kelimeler gibi çizilen nesneyi, olayı ya da duyguları tanımlamamıza da yardımcı olmaktadır (Buyurgan ve Buyurgan, 2020; Özsoy ve Ayaydın, 2016). Çizgiler dik, yatay, kırık, eğik, olarak üç grup altında toplanabilir. Tüm bunlar resimde görsel anlatımı güçlendirerek algılayıcısında duygusal etkiyi güçlendirebilir ve farklı duygulanımlar yaratabilir.

Görsel dilin vazgeçilmez bir elemanı olan şekil üç boyutlu dünyadaki nesnelerin iki boyuta indirgeyerek, somut olarak algılanabilecek figür, motif ve nesnelere ifade eder. Şekiller, tasarımı zenginleştirmenin yanında algıyı hızlandırma, dikkat çekme, duygulanım (his) uyandırma, derinlik katma ve iletişimi de kolaylaştırması gibi bazı görsel işlevleri vardır (Basa, 2019; Özsoy& Ayaydın, 2016; Yolcu, 2009).

Boşluk(lar), yüzey, nesne, figür gibi kompozisyon elemanlarının arasındaki aralığı ifade etmektedir (Buyurgan ve Buyurgan, 2020; Gezer, 2019). Resimlerdeki konun, mesajın ve gözün algı düzeyini arttırmak için birtakım boş alanlara gereksinim duyulmaktadır. Bu sebeple kompozisyonda önemli bir eleman olmaktadır.

Doku, en yalın haliyle nesnenin doğal dış yapı görüntüsü, kompozisyonu oluşturan öğelerin birlikteliği ve tekrarı sonucunda yeni bir görsel etki oluşturması şeklinde tanımlanabilir (Buyurgan ve Buyurgan, 2020; Özsoy ve Ayaydın, 2016;). Başka bir ifadeyle doku, nesnenin dış çizgilerin oluşturduğu doğal yapının görsel tasarımını çeşitlendirerek ona zenginlik katan önemli bir öğedir. Buradan anlaşıldığı üzere ise yüzeyin izleyici tarafından görsel algıyla hissedilmesi olarak da ifade edilebilir. Gezer (2019)'a göre gözün görebildiği her şey az ya da çok belirgin olma durumu fark etmeksizin doku sahiptir. Ayrıca doku, tüm kompozisyonun, örüntü, rastgele ve organik formları içeren şekilde tekrardan oluşmasının yanında, sabit tekrarlardan da meydana gelebilir. Doku tasarımı zenginleştirip sanatsal etkiyi artırırken algılayıcısında duygusal bir etki de oluşturabilir.

Renk, çeşitli nesnelere yansiyarak gelen ışınların görsel algı sonucu bireyde oluşturduğu duygunun ifadesidir. Renk genel olarak konunun ve duygusal ifadenin bir yansıması olduğu için kullanımı da oldukça önemlidir. Renkler açık-koyu, zıtlık, tamamlayıcılık sıcak-soğuk kullanımına farklı duygulanımlar yaratabilmektedir (Aksoy, 2021; Buyurgan ve Buyurgan, 2020; Yolcu, 2009).

Valör, bir rengin kendi içinde ışık ve gölgeye göre renk derecelendirmesi (açık-koyu) olarak tanımlanabilir. Başka bir ifadeyle rengin en açık tonundan en koyusuna kadar olan bütün değerlerini kapsamaktadır. Resimde valörün zenginliği rengin doygunluk derecesi ve açık-koyu derecesiyle oluşabilmektedir. Örneğin suluboya ile çalışırken su katılarak doygunluk derecesi azaltılabilmekteyken; daha yoğun boyalarda (guaj, akrilik, yağlıboya) siyah ve beyaz ile valör değerleri artırılabilir veya azaltılabilir (Buyurgan ve Buyurgan, 2020; Gezer, 2019; Yolcu, 2009).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, Peter Reynolds'ın Nokta adlı kitabının görsel öğeler (kompozisyon, çizgi, şekil, boşluk(lar), doku, renk, valör) açısından ayrıntılı incelemek ve bir durum tespiti yapmaktır. Ayrıca bu öğelerin, kitabın hedef kitlesi olan okurun gelişim düzeyi açısından uygunluğunu değerlendirmek hedeflenmiştir. Bu kitap hem Türkiye de hem de yurtdışında en çok okunan çocuk kitapları arasında yer almaktadır. Nitekim ülkemizde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSŞB)'nin resmi internet sitesinde 0-6 yaş için tavsiye edilen kitaplardan biri olarak gösterilmektedir (AÇSŞB, 2020). Resimli çocuk kitaplarının, çocuğun hayal gücünü, sanatsal gelişimini, farklı yaşamları sezinlemesini, kavram gelişimini ve eleştirel bakış açısını desteklemesi açısından önemi göz önüne alındığında, çocuk kitapları üzerinde gerçekleştirilecek her bir araştırmanın gerekliliği de ortaya çıkmaktadır. Nitekim alanyazın incelendiğinde Nokta adlı kitap ilgili herhangi bir çalışmanın olmaması da bu araştırmanın değerini daha da artırmaktadır. Bu bağlamda, araştırmadan elde edilecek bulguların hem görsel sanatlar hem de çocuk edebiyatı alanyazınına katkıda bulunacağı ve ilgili tüm paydaşlara rehberlik edeceği ifade edilebilir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma türü desenlerinden betimsel desen kullanılmıştır. Sandelowski (2010) ve Lambert ve Lambert'e (2012) göre nitel betimleme araştırmalarının temel amacı herhangi bir olgunun doğrudan ve basit bir betimlemesini sunmaktır. Bu araştırmada Peters Reynolds'un Nokta adlı kitabında yer alan çizimler estetik açıdan incelenmiş ve elde edilen bulgular betimlenmiştir.

Araştırmanın Örnekleme

Bu araştırmanın örneklemini 0-6 yaş arasındaki çocuk kitaplarından biri olan Peters Reynolds'un Nokta adlı kitabı ve içerisinde yer alan 20 adet resim oluşturmaktadır. Kitapta yer alan tüm resimler kompozisyon, çizgi, boşluk(lar), şekil, doku, renk, valör öğeleri açısından incelenmiş ve kitabın hedef kitlesi

olan okurun gelişim düzeyi açısından uygunluğu değerlendirilmiştir. Tablo 1’de incelenen kitabın künye bilgilerine yer verilmiştir. Ayrıca Ek 1’de kitabın içeriğine dair kısa bir özet metni paylaşılmıştır.

Tablo 1.

İncelenen “Nokta” adlı kitabın künye bilgisine ilişkin veriler

Kitabın Yazarı- Resimleyen	Peter H. Reynolds
Çeviren	Oya Alpar
Yayınevi	Altın Kitaplar Yayınları
Basım Yılı	2020 (18. Baskı)
Sayfa Sayısı	32

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama araçlarından biri doküman incelemesidir. Doküman incelemesi, çalışılması amaçlanan olgu veya olgularla ilgili bilgilerin yer aldığı yazılı kaynakların analiz edilmesini kapsar. Doküman incelemesi sonucu elde edilen veriler, betimsel çözümleme tekniğiyle analiz edilmiştir. Bu tekniğe göre, elde edilen veriler daha önceden belirlenen izleklere (temalara) göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler, araştırma sorularının ortaya koyduğu izleklere göre de düzenlenebilir ve onları çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Mogalakwe, 2006). Yıldırım ve Şimşek (2016, s. 224)’e göre, betimsel çözümlemede amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce dizgesel ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır.

Bu çalışmada öncelikle kavramsal çerçeveye göre oluşturulan amaç doğrultusunda verilerin çözümlemesi için sanatsal öğelere ilişkin ana bir çerçeve oluşturulmuştur. Sanatsal öğelerin sınıflandırılmasında, alanyazındaki çalışmalardan (Akalın, 2021; Bassa, 2019, Buyurgan ve Buyurgan, 2020; Özsoy ve Ayaydın, 2016; Yolcu, 2009) yararlanılmıştır.

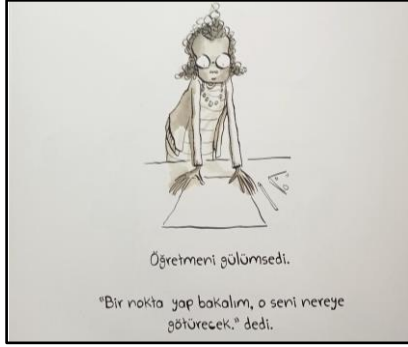
Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde “Nokta” adlı kitapta yer alan sanatsal uyarıların niteliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Kompozisyon Öğesine İlişkin Bulgular

Genel olarak bakıldığında, kitaptaki resimlerin simetrik bir kompozisyon içerisinde tasarlandığı dikkat çekmektedir. Sayfa düzenindeki simetrinin, uyum ve ağırlığı eşit olarak dengelenmiştir (Bkz. Resim 1). Bu durumun çocuk okur açısından denge ve güven hissi uyandırdığı söylenebilir. Ancak kompozisyondaki simetri ile kararlı bir ifade söz konusu olsa da bu durumun okur için daha durağan ve sakin bir algıya neden olmaktadır (Bassa, 2019). Ayrıca anlatılmak istenen konuyu merkezde tutarak sanki onu tanıtmaya çalışmış gibi bir izlenimde bulunmaktadır. Bununla birlikte kitapta yer alan resimlerde genel olarak asimetrik bir kompozisyonun varlığından söz edilebilir. Asimetrik kompozisyon merkezi bir eksen içermez, görsel denge dikey, yatay ve çapraz olarak herhangi bir olanda olabilir. Kitaptaki çizimlerde de sanatçı bu karşıt güçlerin birbirini dengeleyecek şekilde kullanmasıyla kompozisyonu daha dinamik ve anlamlı kurguladığı görülmektedir. Resim 2’de iki sayfa tek bir kompozisyon olarak ve asimetrik olarak tasarlanmıştır. Asimetrik kompozisyonda resim yüzeyi düzenlenirken denge içinde olmadığı için durağan değil çeşitlilik ve hareketlilik söz konusudur. Ayrıca kompozisyonun genelinde egemen olan “nokta” farklı renk ve formlarda karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, bize dairesel kompozisyonun kullanıldığını göstermektedir. Dairesel kompozisyon ilgili çizimlerdeki öğeler arasındaki tutarlılığı sağlayarak bütünsel bir

algılamaya olanak tanımaktadır. Bu yolla okuyucular kompozisyonda ilk olarak hakim olan unsura yönelmekte daha sonra ise onun çevresindeki diğer unsurlara yönelip tekrar hakim olan unsura geri dönmektedir (Aslan, 2021; Bassa, 2019; Özsoy ve Ayaydın, 2016). Sayfa numarası bulunmayan kitapta, akış anlamsal bir ardışıklık ve tutarlık içeren sahneler şeklinde oluşturulmuştur. Buna ek olarak kompozisyon tasarımında genel olarak büyük- küçük ve yön açısından zıtlıklarına da yer verilerek kompozisyonun düzenlendiği görülmektedir.

Resim 1. Kompozisyon öğesine ilişkin örnek çizim 1

Resim 2. Kompozisyon öğesine ilişkin örnek çizim 2

Çizgi Öğesine İlişkin Bulgular

Çizgi, resim temelinde tıpkı sözcükler gibi karakterin, olayın, çevrenin ve duyguların derinliğini ortaya çıkarır. Genel anlamda çizginin az ya da çok birbirine benzer şekilde kullanılması sanatçının üslubunun yansımalarından kaynaklanmaktadır (Yolcu, 2009). Bu bağlamda kitapta yer alan resimler az çizgi ile eskiz havasında, hareketli olarak resmedilmiştir. Görselin geneline hâkim olan bu yalın çizgilerde, çocuksu bir anlatım ve sade çizgiler kullanılmıştır. Bu yalın çizgilerde sanatçının okura konu, ileti ve duyguları kolaylıkla duyumsattığı görülmektedir. Örneğin kitabın ilk sayfasını açınca (Bkz. Resim 3) küçük bir çocuğun boş bir sınıf içinde sandalyeye ters oturmuş, kollarının birbirine bağlayıp çenesini dayamış şekilde duruşuyla -yüz ifadesine bakmaksızın- bir şeye küskün ve mutsuz olduğunu duruşundan anlaşılmaktadır. Buna ek olarak çocuğun etrafında yer alan düz, keskin çizgiler de bu durumu destekler niteliktedir. Buna karşın Resim 4'te resim yapan küçük çocuğun mutluluk içinde resim yaptığını çizginin ifadesinden anlamaktayız. Kahramanımızın ürettiği resimlerin ana teması olan nokta, helezonik ve üst üste çizgilerle çember şeklinde çocuğun ilk çizgileri olan mandala tasarımlarına benzemektedir (Yavuzer, 2014). Kitabın ana karakteri tarafından rastlantısal olarak keşfettiği "nokta" daha sonra çizgi ile birleşerek bir nesneye dönüşmekte ve her yeni resimde farklı bir renk ve formda karşımıza çıkmaktadır. Çizimlerde kullanılan yatay çizgiler ile yatıştırıcı, durağan ve huzurlu bir atmosfer yaratılırken dikey çizgilerde istikrar ve kuvvet, diyagonal çizgilerde ise hareket duygusu egemendir (Bassa, 2019). Son olarak, çizgilerde kullanılan karakalem etkisinin, çizgiye bir gümüş kalitesi katarak çizimlerin şiirsel bir anlatım ve çocuksu bir saflığı duyumsattığı söylenebilir.

Resim 3. Çizgi öğesine ilişkin

Resim 4. Çizgi öğesine ilişkin örnek çizim 2

Şekil Ögesine İlişkin Bulgular

Kitapta hem organik hem de geometrik şekillere yer verildiği görülmektedir. Organik şekiller, doğal dünyaya dair insan, hayvan, bitki gibi formları (Bkz. Resim 6) ifade etmektedir. Buna ek olarak geometrik şekiller (Bkz. Resim 5) ise kare, üçgen, dikdörtgen gibi doğal olmayan ve insan yapımı nesnelere içermektedir. Kâğıtlar, masa, sandalye ve sulu boya bu duruma örnek verilebilir. Kitabın her sayfasında her iki şekil türüne de rastlamak mümkündür. Ayrıca nokta her sayfada yer alan resimlerde bazen fon olarak bazen de bir şekil olarak varlığını hissettirmektedir. Şekiller çeşitli özellikleri barındırmasına rağmen Resim 6'da da görüldüğü gibi sadece renklerden de oluşabilmektedir. Üzerinde durulması gereken bir diğer özellik ise daha çok yazı dilinde karşımıza çıkan ve küçük boyutlu nokta, bu kitapta büyük bir şekilde çizilmiştir. Bu yorumlama yazarın yaratıcılığı ve ana iletiyi sunma biçimiyle ilgili olabilir. Kitabın adı ve kapaktaki çizimlerin yanı sıra sayfalar ilerledikçe oluşturulan resimlerin de aynı yaratıcılık ve özenle tasarlanması, çocuğun anlam evrenine uygunluğunu ve kitabın kolay anlaşılabilirliğini sağlamaktadır (Basa, 2019; Özsoy ve Ayaydın, 2016).

Resim 5. Şekil ögesine ilişkin örnek çizim 1

Resim 6. Şekil ögesine ilişkin örnek çizim 2

Boşluk(lar) Ögesine İlişkin Bulgular

Çocuklar genel olarak, resimlere baktığında daha çok görünen alanla ilgilenirler. Yani nesnelere veya figürler arasındaki boşluklarla ilgilenmezler. Oysa nesnelere etrafındaki boşluklar en az nesne kadar önemli bir rol üstlenmektedir. Çünkü bu boş alanlar resme derinlik katmaktadır (Bassa, 2019; Buyurgan ve Buyurgan, 2020). Ashton (2001)'in de belirttiği gibi sanatın gizemi bir eserdeki boşluk ve doluk arasındaki ayrıntılarda saklıdır. Diğer bir konu ise, bu boşlukların resmin zemin-şekil ilişkisinin belirlenmesinde yardımcı olan karşıt öğeler olmasıdır. Eğer önde olması gereken nesne veya figürler arkada, arkada olması gerekenler önde olursa görsel anlatımda büyük bir kargaşa meydana gelmektedir. Bu nedenle kompozisyonu düzenlerken boşluk iyice düşünülmesi gereken bir diğer öğedir. Kısacası figür veya nesne ile arka plan arasından gereken boşluklar yoksa o resmi anlamak zorlaşabilir (Shulevitz, 1997).

İncelenen bu kitapta boşluklar etkili ve amaca uygun şekilde kullanılmıştır. Resim 7'de görüldüğü gibi resmin ön planında duran Vashti ve öğretmeni ile arka plan arasında boşluğu sezebiliyoruz. Gözümüz özellikle ön planda duran ve bize daha yakın olan öğretmeni sonrasında ise onun bakış açısında yer alan Vashti'ye doğru yönelmektedir. Öndeki figürler kendi aralarında da duruş, beden dili ve aralarındaki boşluklar dikkate alınarak düzenlenmiştir. Bu figürlerin arasındaki boşluklar şekil-zemin ilişkisini ve zıtlığını duyumsatarak görsel etkiyi güçlendirdiği söylenebilir. Arka planda ise sınırları belirlenmemiş bir alan içerisinde mekân algısı perspektif tekniği (tek kaçıslı) kullanılarak çizilmiştir. Son olarak bazı sayfalarda karşımıza çıkan boş bir kâğıt sayfası, okurun düş ve düşünce dünyasında doldurabileceği alanlar olarak

yorumlanabilir. Boşlukların bu yönüyle kullanımı, kitabın yaratıcı tasarımını ön plana çıkaran noktalardan biri olarak değerlendirilebilir.

Resim 7. Boşluk (lar) öğesine ilişkin örnek çizim

Doku Öğesine İlişkin Bulgular

Doku, resimde yüzeyin özelliğini duyumsatmanın yanında çizilen resme somut bir hissetme duygusu, duygusallık ve canlılık da katmaktadır (Bassa, 2019; Yolcu, 2009). Bu bağlamda kitapta hâkim olarak görülen iki boyutlu fırça lekeleri ile kalemın resim yüzeyinde bıraktığı dokular varlığını hissettirmektedir. Gezer (2019)'in de belirttiği üzere gözün algıladığı her şeyin bir dokusu olmakla beraber bu bazen net belirgin iken bazen de çok belirgin değildir. Resim 8'e bakıldığından lekeler, kalem izleri ve sağ en baştaki küçük çocuk ve yanındaki yaşlı kadının kıyafetinin betimlenmesinde dokulara yer verilmiştir. Tabi ki bu kitap dokular yoğun ve gerçekçi değil görsel bir dokudur. Genel olarak bakıldığında ise belirgin bir dokunun varlığından söz etmemiz oldukça zordur. Doku, gerçek dünyada dokunarak hissedilen şeyler temsil ederken, iki boyuta indirgenildiğinde dokunmadan algılanan şeyler haline gelir. Nitekim gözün algıladığı her şeyin dokusu olmakla beraber, bunların bazıları net görünürken bazılarıysa yeterince görünür olmayabilir (Gezer, 2019).

Resim 8. Doku öğesine ilişkin örnek çizim

Renk Öğesine İlişkin Bulgular

Renk bir resmi oluşturan en önemli öğelerden biridir. Çünkü renk konuyu ve ona dair ruh halini yansıtmaktadır. Kitabın ilk sayfalarında tek tonda koyu renkler kullanıldığını bunun da konunun ifadesindeki karamsarlığı duyumsatmak için kullanıldığı söylenebilir (Bkz. Resim 9). Bunun yanında, sadece Resim 10'da tek bir renkle (kırmızı) kızgın ve sinirli şekilde Küçük Vashti'nin resim yapma çabalarında yaşadığı

duyguları kolaylıkla algılayabilmekteyiz. Kitapta genel olarak renklerin, karakterin duygu durumuna uygun şekilde renklendirildiği söylenebilir.

Resim 9. Renk öğesine ilişkin örnek çizim 1

Resim 10. Renk öğesine ilişkin örnek çizim 2

Kitapta yer alan resimlerde genel olarak yeşil, gri, kahverengi, kırmızı, turuncu, sarı, mavi, mor renkler sulu boya tekniğiyle kullanılmıştır. Sözü edilen renkler genel olarak fonda yer almaktadır. Kitaptaki resimlerde kullanılan renkler, bağlı olduğu uyuma ve sanatçının o anki heyecanına bağlı olarak estetik bir yapı içinde resmedilmiştir. Ayrıca fonda seçilen bu renkler figürlerin tek ton ifadesine zıtlık oluşturarak resmin canlılığını arttırmıştır (Bkz. Resim 11). Kitaptaki görsellerin renklendirilmesinde alışılmışın dışından az renk kullanıldığı görülmektedir. Yolcu (2009, s.59)'a göre birçok renk kullanarak güzel bir resim meydana getirebileceğini sanmak bir yanılgıdır. Bir resmin çok renkli görülmesi demek, çok renk kullanılması demek değildir. Bazen çok renk, renksizlik bile oluşturabilir. Etkili bir renk uyumu için, iki-üç renk ve valörleri yeterli olabilir. Resmin her alanının aynı değerde renge sahip olması ve okurun ilgisinin sadece bir yere toplamadan sayfanın her alanını aynı anda algılaması gerekmektedir. Kullanılan renk sayısının az olması da okuru yalın bir anlatıma götürür (Aksoy, 2021; Yolcu, 2009).

İncelenen bu eserde, hâkim renk ve onun etrafında diğer renkler ya da onların tonları yer almıştır. Bazı alanlarda ise tek renk uyumu, yakın renk uyumu ve zıt renk uyumu kullanılmıştır. Bu durumun, renk ile kompozisyonu oluşturan diğer öğelerin uyumuna katkı sağlandığı söylenebilir.

Resim 11. Renk öğesine ilişkin örnek çizim 3

Kitapta yer alan görseller ilk sayfalarda donuk veya mat renklerde, ilerleyen sayfalarda ise giderek canlı renklerle resmedilmiştir. Resimlerde kullanılan renklerin değişen duygu durumlarına uygun şekilde tasarlandığı açıkça görülmektedir. Kitabın ana karakteri küçük Vashti'nin resim çizmeye olan tutum ve algısının zamanla olumluya yönelik değişmesinin aynı zamanda renklerle daha canlı bir etkiyle verilmeye çalışılması bu duruma örnek gösterilebilir. Ana karakterin öğretmenin desteğiyle resim dersine karşı olan tutumunun giderek artmasının, kitaptaki resimlerde canlı renklerle eş zamanlı olarak resmedilmesi oldukça

dikkat çekicidir (Bkz. Resim 12, 13, 14). Bu durum kitabın tasarımındaki en yaratıcı unsurlardan biri olarak değerlendirilebilir.

Resim 12. Renk ögesine ilişkin Örnek çizim 4

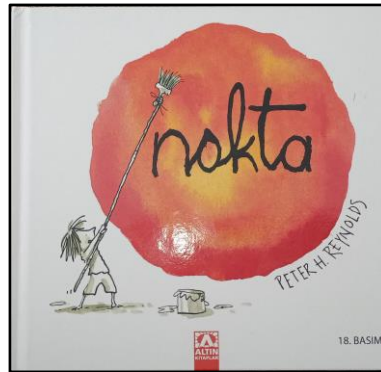

Resim 13. Renk ögesine ilişkin örnek çizim 5

Resim 14. Renk ögesine ilişkin örnek çizim 6

Kitabın kapak resmi, incelenmeye değer bir başka yaratıcı unsur içermektedir. Detaylı incelendiğinde, kapak tasarımının turuncu ve sarının karışımında alacalı ve canlı bir görünüme sahip olduğu görülmektedir. Kitabın adıyla uyumlu bir şekilde kocaman bir nokta işareti yer almaktadır. Kitabın kahramanı elindeki kocaman bir fırçayla bu noktayı boyamaya çalışmaktadır. Kitaptaki diğer resimler göz önünde alındığında, ana karakterin çizimi henüz bitmiş değildir, yani devingenlik kitabın daha kapak tasarımından başlayarak devam etmektedir (Bkz. Resim 15).

Resim 15. Renk ögesine ilişkin örnek çizim 7

Valör Ögesine İlişkin Bulgular

Valör ögesine ilişkin değerlendirme yapıldığında, resimlerde özellikle de figürlerin tasarımında tek rengin (gri) ve onun tonlarının (monokromatik) kullanıldığı görülmektedir. Arka planda ise belli sayfalarda baskın bir rengin çeşitli tonlarının kullanılmasıyla monokromatik bir renklendirme yapılmıştır (Bkz. Resim 16 ve 17). Renklerin valörleriyle hacim ve derinlik yaratılarak, resimlere ruh katıldığı ifade edilebilir. Ayrıca kitabın genelinde valörün değer zıtlıkları oluşturduğu ve rengi zenginleştirdiği de hissedilmektedir. Son olarak resimlerin geneline bakıldığında estetik bileşenin valör ögesiyle sağlandığını görülmektedir. Valör görsel sanatlar alanında uğraş veren herkes için oldukça önemli bir kavramdır. Eyuboğlu (2004, s. 401)'nın da belirttiği gibi, gözümüz renk çeşitliliğinden önce renklerin açıklık ve koyuluklarından etkilenmektedir.

Resim 16. Valör öğesine ilişkin örnek çizim 1

Resim 17. Valör öğesine ilişkin örnek çizim 2

Sonuçlar ve Öneriler

Bu araştırmada, dünya genelinde en çok okunan çocuk kitaplarından biri olan Peter Reynolds'ın *Nokta* adlı kitabının resimsel öğeler açısından ayrıntılı incelenmesi ve bir durum tespiti yapılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda kompozisyon, çizgi, renk, biçim, doku, boşluklar ve valör gibi resimsel öğeler derinlemesine incelenmiş ve kitabın hedef okur kitlesinin gelişimsel özelliklerine uygunluğu yorumlanmıştır.

Genel bir değerlendirme yapıldığında, kitapta yer alan görsellerin ele alınan tüm resimsel öğeler açısından etkili bir şekilde kullanıldığı ve yazarın ana iletisini okura ulaştırmada güçlü bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Kitapta yer alan görsellerde arka planda nokta şeklinin olması ve resim boyunca farklı biçim ve renkte kullanılması, renklerle duyguların uyumlu şekilde yansıtılması, boşlukların orantılı şekilde konumlandırılması, karakter tasarımında çocuk gerçekliğinin ve bakış açısının merkeze alınması, açık ve kapalı kompozisyon yoluyla okurların hayal gücünün beslenmesi ve son olarak suluboya tekniğinin yaratıcı bir şekilde kullanılmasıyla çocuk doğasının açığa çıkarılmasının kitabın sanatsal uyarılar açısından en yaratıcı yönleri olduğu belirtilebilir.

Öte yandan, incelenen kitabın konu itibarıyla başlangıçta resim yapmayı sevmeyen ancak öğretmenin yardımıyla resme karşı olumlu tutum ve davranış sergilemeye başlayan bir çocuğun deneyimlerini içermesi oldukça dikkat çekicidir. Ana karakterin ilk resim denemelerinin doğal bir şekilde resmedilmesi ve ilerleyen süreçte daha yaratıcı resimlerle okurun karşısına çıkması, resim dersine karşı ilgisiz ve isteksiz olan öğrencilerin esinlenme yoluyla güdülenmesine yardımcı olabilir. Bununla birlikte resim malzemelerinin kitapta geniş yer bulması bu fikri desteklemekte ve resim dersine karşı farkındalığı artırmaktadır.

Sonuç olarak *Nokta* adlı çocuk kitabının, hem erken çocukluk hem de ilkököl dönemi öğrencilerinin sanatsal gelişimlerini destekleyeceği ve resim dersine karşı olumlu bir tutum sergilemelerine katkıda bulunacağı söylenebilir. Buradan hareketle incelenen bu kitabın hedef kitlesi olan çocuk okurlarla buluşturulması ve çocuk eğitiminden sorumlu olan tüm paydaşların bu yapıtı eğitim sürecinde etkin bir şekilde kullanması önerilmektedir.

EK: İncelenen Nokta Adlı Kitabın Özeti

Küçük Vashti resim yapamıyorum diye üzgün bir şekilde önünde duran boş sayfaya bakar. Öğretmeni durumu fark eder ve ona "Bir nokta yap bakalım, o seni nereye götürecektir." sözüyle Vashti'nin zihninde yeni bir kapı aralar. O minicik nokta Vashti'nin yeteneğini keşfetmesi için en uzun yolculuğun başlangıcı olur. Ardından öğretmen Vashti'nin yaptığı resmi imzalamasını ister. Daha sonra bu resmi yaldızlı bir çerçeve ile sınıfın başköşesine asması Vashti için bir dönüm noktası olur. Bu durum onu fazla üretmeye, keşfetmeye kısacası yaratmaya yüreklendirir. Küçük Vashti o kadar farklı renk, biçim ve boyutta noktalar yapar ki en sonunda bir resim sergisi açar. Vashti artık İzleyicilerinin hayranlıkla baktığı bir sanatçı olur. Dahası bir zamanlar kendisi gibi resim çizemediğini düşünen bir çocuğu bile -tıpkı öğretmenin yaptığı gibi- cesaretlendirerek okurun zihninde yapılandıracağı yeni bir hikâye ile kitabı bitirir.

Kaynakça

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı [AÇSHB] (2020). *Çocuk Dostu Kitap Listesi*. Erişim adresi: <https://www.ailevecalisma.gov.tr/chgm/sayfalar/cocuk-dostu-kitap-listesi/>
- Akalın, T. (2021). Kompozisyon ilkeleri. M. Diğler (Ed.), *Çağdaş sanat eğitiminde temel tasarım içinde* (ss.139- 152). Ankara: Pegem Akademi.
- Aksoy, M. (2021). Renk bilgisi. M. Diğler (Ed.), *Çağdaş sanat eğitiminde temel tasarım içinde* (ss.71- 96). Ankara: Pegem Akademi.
- Ashton, D. (2001). *Picasso konuşuyor* (Çev: Mehmet Yılmaz ve Nahide Yılmaz). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Aslan, M. (2021). Kompozisyon çeşitleri. M. Diğler (Ed.), *Çağdaş Sanat Eğitiminde Temel Tasarım içinde* (ss.155- 169). Ankara: Pegem Akademi.
- Aslıer, M. (2009). Çocuk kitaplarının grafik tasarımı. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 6-9.
- Basa, Z. (2019). Çocuk kitaplarında resimleme. M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* (5. Baskı) içinde (s. 179- 221). Ankara: Eğiten Kitap.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2020). *Sanat eğitimi ve öğretimi* (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2(1), 12-27.
- Erdal, G. (2007). *MEB yayınları çocuk kitaplarının resimlerine genel bakış*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. Ankara: AÜ Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Erkmen, N. (1996). Çocuk kitabı resimleri. *Art Dekor Dergisi*, 37, 181-184.
- Eyuboğlu, B.D. (2004). *Resme başlarken*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Gezer, Ü. (2019). Çağdaş sanat ve tasarım eğitiminde görsel tasarım öğeleri ve ilkeleri. *Ulakbilge*, 40, 595-614.
- Kaya, İ. (2000). *Çocuk kitabı resimlerinde klişe yaklaşımlar*. Çocuk Kitapları Sempozyumu, Ankara: Tömer Yayınları.
- Lambert, V., & Lambert, C. (2012). Qualitative descriptive research: An acceptable design. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 16(4), 255-256. Erişim adresi: <https://www.tcithaijo.org/index.php/PRIJNR/article/view/5805>
- Mardı, H. Ö. (2006). *Çocuk kitapları resimlemede karakter yaratma* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Mogalakwe, M. (2006). The use of documentary research methods in social research. *African Sociological Review*, 10(1), 221-230.
- Özsoy, V. ve Ayaydın, A. (2016). *Görsel tasarım öge ve ilkeleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sandelowski, M. (2010). What's in a name? Qualitative description revisited. *Research in Nursing & Health*, 33(1), 77-84.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece Dergisi* 107,14-15.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sever, S. (2018). *Sanatsal uyarılarla dil öğretimi*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sever, S. (2019). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.

- Sezer, K. (2020). Çiğdem Kaplangı'nın çocuk kitaplarının çocuğa görelilik ilkesi açısından incelenmesi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 246-258.
- Sipe, L. R. (2001). Picture books as aesthetic objects. *Literacy Teaching and Learning*, 6, 23-42.
- Şimşek, T. (2011). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* (1. Baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Tuğrul B. ve Feyman N. (2007). *Okul öncesi çocukları için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. Ankara: AÜ Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Ural, S. (2019). Çocuk kitaplarında resimleme. M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* (5. Baskı içinde (s. 33- 55). Ankara: Eğiten Kitap.
- Yavuzer, H. (2014). *Resimleriyle çocuk* (18. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yolcu, E. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.